

[Indenrigsministeren]

Det fremgår ganske klart af bemærkningerne til lovforslaget, idet der i bemærkningerne til nr. 1 står: »Med forslaget lovfæstes det nuværende under sundhedsstyrelsen nedsatte medicinudvalg«. Og baggrunden for ønsket om at lovfæste det er – og det går jeg ud fra at der i hvert fald er nogen her, f.eks. hr. Lenger, som ikke vil smile alt for meget ad – at medicinudvalgets rådgivende funktioner efterhånden er blevet så væsentlige, at disse bør fremgå af sygesikringsloven. Dermed sker der jo det – som der også står i bemærkningerne – at udvalget på den måde opnår samme status som de andre sagkyndige nævn, som er nedsat efter lægemiddellovens forskellige paragraffer. Det er jo sådan, at disse nævn giver en indstilling til sundhedsstyrelsen i sager om levedsmidlers kvalitet og bivirkninger og optagelse i og slettelse af de forskellige fortegnelser.

Det er nøjagtig de opgaver, dette nævn har i dag, og det er faktisk det eneste nævn, som ikke er lovfæstet; derfor synes jeg, det var rimeligt at gøre det. Men der er ingen ændringer overhovedet, så jeg kan ikke rigtig forstå hr. Taanquists bemærkninger.

Det foreslås også, at medicintilskudsnævnet fortsat skal bestå af tre hospitalslæger og to alment praktiserende læger samt en repræsentant for indenrigsministeriet. Nævnets status som et sagkyndigt nævn fastholdes – det står i bemærkningerne. Og så står der desuden, at medicintilskudsnævnet skal varetage den samme opgave, som medicinudvalget hidtil har varetaget, nemlig at rådgive sundhedsstyrelsen. Det er det, det har gjort, og det er det, vi hermed lovfæster.

Endelig spørger SFs ordfører, om ministeren hermed giver afkald på nogen kompetence til nævnet. Nej, situationen er nøjagtig den samme, som den hidtil har været. Nævnet har ikke mere eller mindre kompetence. Det er rådgivende over for sundhedsstyrelsen i disse spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 106:

Forslag til lov om ændring af lov om det civile beredskab. (Det civile beredskab i kommuner og amtskommuner).

(Fremsat 12/12 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Det er meget vigtigt, at der sker en betydelig forbedring af arbejdet i både stat og kommuner med at sikre, at så mange som muligt kan overleve en eventuel krigs- eller krisesituation, og at alle de nødvendige funktioner i samfundet kan opretholdes. Vi fik allerede for fire år siden en ny, moderne civilforsvarslov, der efterhånden er godt indarbejdet, og som tilmed er blevet suppleret med en aftale mellem seks partier om en klar forbedring af civilforsvaret til gavn for hele befolkningen, hvis det ulykkelige skulle ske, at en krig ruller hen over vort land.

Det forslag om ændringer i loven om det civile beredskab, som vi behandler nu, er resultatet af et udvalgsarbejde, der har varet i 4 år. Det er meget længe, ikke mindst fordi vort civile beredskab har betydelige mangler. Mange steder, også i statens organer, er der intet eller næsten intet gjort for at sikre forsyninger og samfærdsel, kommunikation og meget andet i det nødvendige omfang, så samfundet kan fungere og menneskene få det nødvendige at leve af i en krigssituation. Det mest afgørende spørgsmål for os er derfor, om lovforslaget skaber sikkerhed for, at der sættes ind overalt, altså også hos de centrale myndigheder, i ministerier, styrelser og direktorater, så deres eget livsnødvendige arbejde bliver gjort og ikke blot det kommunale.

Vi vil derfor lade vor stillingtagen til lovforslaget afhænge af, bl.a. om vi under udvalgsarbejdet kan få sikre garantier for, at regeringen vil gøre sin væsentlige indsats og vil gøre den fuldt ud. Det er bl.a. afgørende,

[Henning Rasmussen]

at arbejdet i regionerne styrkes væsentligt. Det er alt for svagt, og det er egentlig beklageligt, at det først er nu, man finder ud af, at der skal et udvalgsarbejde til om regionarbejdet. Det kunne man nok have fremmet væsentligt.

Vi er enige i, at det må siges klart i loven, hvilke opgaver kommunerne har med hensyn til det civile beredskab. Det er vigtigt, at planlægningen bliver foretaget i fredstid, og at det, så vidt det overhovedet er muligt, er de samme mennesker, de samme dele af kommunernes forvaltning, der løser opgaverne i freds- og i krigstid. Derfor er det også meget vigtigt, at beslutningerne på dette område i en krigssituation træffes af de samme mennesker og på samme demokratiske måde, som det sker i dag. Nødstyrelsesregler skal derfor kun kunne træde i kraft under helt ekstraordinære forhold.

Vi tror også, det er meget vigtigt, at alle, både folkevalgte og ansatte, på forhånd kender sådanne eventuelle nødstyrelsesregler. Folketinget bør også kende dem. Vi er derfor imod den foreslåede § 3 a, der bemyndiger indenrigsministeren til at fastsætte kommunale nødstyrelsesregler under krig eller truende udsigt til krig. Det må løses på en anden måde, hvis vi skal kunne stemme for loven.

Vi tvivler på, at den foreslåede formulering af den nye § 3 giver tilstrækkelig sikkerhed for, at de enkelte ministeriers krav til den kommunale planlægning bliver koordineret i det store omfang, der er nødvendigt. Det må ligge helt fast, at det er indenrigsministeren, der også her har ansvaret, og at ministeren har klare lovbestemmelser at henvise til.

Vi mener også, at det særlige folketingsudvalg om det civile beredskab bør afskaffes. Det stammer fra en tid, hvor folketinget ikke havde faste udvalg, og det er tilmed så mærkeligt amputeret, at det ikke engang kan behandle dette lovforslag. Tiden er inde til at beslutte, at den årlige beretning om situationen på det civile beredskabs område behandles som alle andre beretninger, nemlig af det relevante faste udvalg og mest hensigtsmæssigt i forbindelse med behandlingen af civilforsvarets tilsvarende beretninger.

Ministeren nævner i sin fremsættelsestale, at lovforslaget skal suppleres med specielle beredskabsbestemmelser i de relevante love, efterhånden som disse tages op til revision.

Betyder det ikke, at det kan vare meget længe, måske endda utilladeligt længe, før vi har et fuldt færdigt beredskabssystem i Danmark?

Til slut nogle bemærkninger om de foreslåede ændringer i straffebestemmelserne, som vi vil se nøje på i udvalget. Der er en ultrakort bemærkning om disse ændringer, og så er det vanskeligt at vurdere dem. Der er specielt to ting, vi vil interessere os for. Den ene er: er det rigtigt at skelne mellem fredstid og krigstid, som man gør det, f.eks. ved at man ikke i fredstid kan lade et pålagt arbejde udføre for den ansvarliges regning, men kun i krigstid? Den anden er forslaget om, at man kan straffe en kommune for forsømmelighed ved at pålægge kommunen som sådan, dvs. skatteyderne, at betale en bøde.

Vi kan altså ikke tiltræde forslaget, som det foreligger; det må efter vor opfattelse ændres på væsentlige punkter.

Birgit Fogh-Andersen (KF):

I en kronik i Berlingske Tidende den 19. oktober sidste år lød overskriften: »Beredskab er efterhånden et glemt tema i debatten«.

Der er desværre nok en del sandhed i, at sådan har det været, og jeg synes, det er vældig godt, at vi får taget fat på dette emne nu.

Der stod videre i kronikken, at beredskab ikke udelukkende er en række praktiske foranstaltninger, det er også et psykologisk begreb og problem, og det kan jeg være helt enig i. Jeg giver kronikøren ret i, at vi er tilbøjelige til her i landet at tale om civilt beredskab i et dæmpet tonefald, nærmest som om det er upassende at skulle komme til at forstyrre fredsdemonstranterne eller genere diverse transparetslagord. Lad det være slut med det!

Vi ønsker alle at bevare freden, men jeg vil påstå, at kendskabet til samfundets muligheder for at fungere under og efter en katastrofe eller en krig er af vældig stor betydning. Hvor gerne vi end så det, er der ikke fred i verden. Vi ser næsten daglig på TV-skærmen, hvor meget civilbefolkninger må gennemgå under katastrofer og krigshandlinger, og det er fortvivlende for sent, når befolkningen i en ekstrem situation vågner op til en virkelighed, den er meget lidt forberedt på, så det er på tide, at vi herhjemme for

[Birgit Fogh-Andersen]

alvor vedkender os vores ansvar og får bragt tingene à jour.

Loven om det civile beredskab blev vedtaget i 1959 af et så godt som enigt folketing, og loven har med nogle få ændringer i årtierne derefter fungeret til i dag. På dette grundlag har den betydet en væsentlig styrkelse af landets samlede beredskab, men vores samfunds øgede sårbarhed og afhængighed af forsyninger udefra og i høj grad også landets ændrede administrative struktur, som blev gennemført ved kommunalreformen i 1970, gør jo, at den trænger til en revision nu, og ligesom 1959-loven var tilpasset den samfundsstruktur, vi havde dengang, bør loven nu tilpasses den ændrede byrde- og opgavefordeling, vi kender i dag. Det konservative folkeparti kan derfor tilslutte sig den betragtning, der også indgår i ministerens bemærkninger til lovforslaget, at de myndigheder, der skal udføre beredskabsopgaver i en krisesituation, så vidt som overhovedet muligt bør være de samme som dem, der har ansvaret for opgavernes udførelse i fredstid.

At der med ansvaret også følger en pligt nu for kommuner og amter til at planlægge og virke efter de regler, de berørte ministerier skal udarbejde, er en stramning af de hidtidige bestemmelser, idet der før udelukkende var tale om bistand fra kommunernes side. Det skulle skabe overblik, forhindre kaos og gøre det nemmere at improvisere, og det er vi ganske enige i. Økonomien i forslaget er et svævende punkt, som vi senere må drøfte i udvalget.

Det er vigtigt, at en koordinering af opgaverne ligger på et højt politisk stade. Formålet med loven om civilt beredskab er at sikre, at det almindelige civile samfund fungerer bedst muligt under de ekstraordinære forhold, som en krigs- eller krisesituation kan komme til at indebære, og der er for mig ingen tvivl om, at en decentralisering af opgaverne indebærer en absolut fordel i mange henseender, også med hensyn til de forskelle, der vil være fra egn til egn og fra landsdel til landsdel.

Det er en erfaring, at jo bedre man planlægger, jo bedre lader det sig gøre i en given situation at improvisere. Vi vil fra konservativ side arbejde positivt for den kommende lovgivning ud fra arbejdsgruppens rapport om ideer og målsætning, og jeg synes, vi har fået et godt arbejdsgrundlag i denne rapport.

Mens det danske forsvar i sin helhed må ses i sammenhæng med vores NATO-medlemskab, må det civile beredskab først og fremmest blive vores egen opgave, men det bør være samspillende med de øvrige civilforsvarsopgaver. Meget er opnået i landets samlede forsvar, hvis der ikke er noget led, der svigter.

Der er et kinesisk ordsprog, der siger, at de tagsten, der skal beskytte dig, når det regner, skal lægges i godt vejr. Vi kan anbefale lovforslaget til videre og hurtig behandling i udvalget.

Jeg har fået i kommission af kristeligt folkeparti at sige, at de tilslutter sig forslaget. Ordføreren er desværre forhindret i at være til stede.

Bente Nielsen (V):

Da mit partis ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne give tilslutning til lovforslaget.

Venstre lægger ikke alene vægt på den militære styrke, men på, at hele samfundet kan fungere i en krise- og krigssituation, og at samfundet dermed kan beskytte sig mod krisens eller krigens følger.

Lovgivningen om det civile beredskab stammer helt tilbage fra 1959, og samfundet har ændret sig betydeligt siden da. Særlig gav kommunalreformen kommunerne voksende betydning i samfundslivet, og det er derfor naturligt, at der pålægges kommunerne en generel forpligtelse til at udarbejde planer for det civile beredskab.

Venstre kan helt tilslutte sig de principper, der er givet udtryk for i lovforslaget, nemlig at det civile beredskab baseres på det grundlæggende princip, at de myndigheder, der udfører beredskabsopgaverne i krig og krise, også er dem, der varetager opgaverne i fredstid. Derved opnår vi den optimale mulighed for, at de flest mulige funktioner kan oprettholdes i en spændings- eller krigsperiode. Netop i en sådan periode vil det være af afgørende betydning, at afgørelser træffes hurtigt og effektivt af dem, der er fortrolige med administrationsapparatet i fredstid.

Venstre ser forslaget som et nødvendigt fremskridt, og vi håber, at det udvalg, der skal se på civilregionstrukturen, vil arbejde med den fornødne hurtighed, så planlægnin-

[Bente Nielsen]

gen af et landsdækkende civilt beredskab snarest kan bringes til udførelse.

Venstre kan endvidere give sin tilslutning til, at ministeren nu bemyndiges til at fastsætte kriseregler for kommunernes styrelse.

Jeg har ingen bemærkninger til de øvrige ændringer, der må betragtes som ajourføringer, men kan tilsige venstres støtte til et positivt udvalgsarbejde.

Tommy Dinesen (SF):

Da SFs ordfører, fru Hanne Thanning Jacobsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne sige følgende:

I rapporten »Det civile beredskab i kommuner og amtskommuner« defineres forskellen på civilforsvaret og civilt beredskab således: Civilforsvaret vedrører ledelse og koordination af den taktiske indsats, hvorimod civilt beredskab vedrører administrationen og forsyninger i bredere forstand.

En hovedtanke i rapporten er, at organisationer som kommuner og amtskommuner i krise- og krigstid skal løse de samme opgaver, som de løser i fredstid. Det skulle give den bedste ekspertise og det bedste overblik også i de mere krævende situationer. Det lyder både godt og rigtigt.

Til dette gode og rigtige kommer der imidlertid en række forhold, som gør det hele til en tvivlsom affære efter SFs opfattelse.

Forslaget er formuleret som en bred bemyndigelse til indenrigsministeren. SF er i almindelighed skeptisk over for bemyndigelser til ministre og kan slet ikke medvirke, når de er formuleret så abstrakt som i dette tilfælde. Der siges ikke meget om, hvad det konkret er, indenrigsministeren vil pålægge kommunerne og amtskommunerne. Der tales blot om at fastsætte almindelige regler for planlægningen af det kommunale civile beredskab.

På samme måde pålægges det de enkelte ministre inden for deres respektive område at fastlægge regler for planlægningen, men der siges intet om efter hvilke retningslinjer. Det fremgår, at ministeren vil nedsætte et udvalg, der skal overveje og stille forslag om strukturen for det civile beredskab på regions- og landsdelsniveau. Det fremgår ikke, om disse fremtidige forslag er beregnet til brug for indenrigsministeren i kraft af bemyndigelsen eller de er beregnet til nye lovforslag.

Af »Oversigt over det civile beredskab i 1984« fremgår det, at især en del af det civile beredskab, som er beregnet til direkte at understøtte og aflaste den militære organisation, hurtigt må kunne gøres rede til indsats. Denne sammenkædning af det civile beredskab og militæret er SF modstander af. Det er en let skjult militarisering af både det civile beredskab og civilforsvaret. Det, der i sit yderste skulle være en hjælp for civilbefolkningen, er opbygget, så det i virkeligheden står til rådighed for militæret. Det er let at forestille sig, hvad det kommer til at betyde i pressede situationer. Det bliver militæret, der først og fremmest bliver tilgodeset, såvel som det bliver militæret, der får det afgørende ord med hensyn til, hvad der skal ske og ikke ske.

I SF går vi tværtimod ind for en reel beskyttelse af civilbefolkningen i form af et katastrofeværn.

Det foreliggende lovforslag kan vi ikke støtte, det er for uklart. Det bygger på en sammenkædning med militæret, som vi er imod. Konkret mener vi, at det civile beredskab i langt højere grad, end der her er lagt op til, bør decentraliseres, så alle bliver involveret i et beredskab, som kan benyttes af én selv og dem, man bor sammen med, uden militær indblanding.

Den del af forslaget, der handler om styringen i kommunerne, finder vi må bygge på en ordning med bevarelse af mest muligt demokrati. At overlade beslutninger til borgmesteren alene vil være at unddrage befolkningens indflydelse på dens egen situation på tidspunkter, hvor der kan være allermest brug for denne indflydelse.

Kort sagt, SF kan ikke støtte lovforslaget.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Ole Vig Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne udtale, at da det drejer sig om en ajourføring af lovgivningen om det civile beredskab, der i højere grad giver lokale instanser medansvar for arbejdet, og da det er en del af det for nylig indgåede forlig, som vi var med i, kan det radikale venstre anbefale forslaget.

Lenger (VS):

Civilforsvaret og civilforsvarets arbejdsopgaver og arbejdsvilkår må nødvendigvis ses i

[Lønger]

lyset af den militære udvikling, der foregår. Hvis der i dette øjeblik f.eks. affyres en mellemdistanceraket fra Sovjetunionen eller DDR med et konventionelt eller et atomsprænghoved, så kan den nå at være her, inden min taletid er slut. Det siger noget om arbejdsvilkårene.

Civilforsvaret indgår jo i totalforsvaret, hvilket også fremgår af ministerens bemærkninger. Det lyder meget godt, at ministeren vil have en hjemmel til at pålægge kommunerne en planlægning af deres civile beredskab. Det ville vi ikke have så meget imod, hvis ikke ministeren samtidig havde bedt om en bemyndigelse – en blankocheck – til at fastlægge regler, der sætter kommunestyret ud af kraft under visse omstændigheder.

Vi ville i særdeleshed ikke have haft noget imod en planlægning, hvis den havde haft et andet indhold end det at indgå i totalforsvaret, for netop dette er jo helt afgørende for, hvad det er, civilforsvaret skal planlægge. Der er forskel på at varetage civilbefolkningens interesser for civilbefolkningens egen skyld og at skulle varetage civilbefolkningens interesser for totalforsvarets skyld. De to mål strider faktisk afgørende mod hinanden. Derfor er det ikke svært at forestille sig, hvad ministeren vil benytte sin bemyndigelse til. Det kommer ikke bare til at gå ud på, at der skal være flere pladser på brandsårsafdelingen på Hvidovre hospital, en fordobling til 20 f.eks., så der var lidt i tilfælde af en atomkrig, eller at genindføre det årlige indkøb af 330 t sødmælkspulver for at sikre mælkeforsyningen til spædbørns ernæring, der blev afskaffet, sidste gang vi havde en venstreindrigsminister. Nej, ministerens bemyndigelse vil uden tvivl række langt videre, for hun skal ikke bare lade sig lede af civilbefolkningens interesser, men derimod af totalforsvarets interesser. Det er konsekvensen af den holdning, der også er givet udtryk for i bemærkningerne til dette lovforslag.

Den formulering, at civilforsvaret skal kunne modvirke tendenser til kaos, er meget central. En krigssituation vil under alle omstændigheder være rent kaos, så det er nok ikke den, der tænkes på. Det er snarere en krisesituation, og derfor vil jeg meget gerne spørge ministeren, hvad hun forstår ved kaos i den situation, eller sagt på en anden måde: kunne ministeren ikke løfte lidt af sløret for, hvad der skal stå i den bekendtgørelse?

Tidligere lå der altid i statsministeriet og i indenrigsministeriet et udkast til en såkaldt fuldmagtslov, som løbende blev holdt à jour, og ministeren har afvist at give folketinget disse udkast til orientering. Meningen med en fuldmagtslov er, at et måske reduceret folketing i en krisesituation skal vedtage en vidtgående bemyndigelseslov under tidspres og i en overophedet situation. Det er jo sket før med ganske katastrofale resultater som f.eks. i 1941. Men retningslinjerne for det lokale styre vil ministeren altså have en bemyndigelse til ene og alene at kunne udstikke allerede nu, formentlig fordi der skal holdes øvelser og gøres forberedelser, og da man i en krisesituation også må regne med, at kommunikationssystemet sættes ud af kraft, må bemyndigelsesbekendtgørelsen altså tage højde for, at de lokale aktiviteter skal finde sted uden forbindelse til nogen central styrelse.

Jeg imødeser med spænding, hvad bemyndigelsen skal bruges til, men jeg vil godt nævne, at hos vores NATO-partner Holland foreligger der regler tilsvarende dem, ministeren vil have. Der holder de øvelser i disse tænkte og fortænkte situationer, øvelser i at indføre censur eller informationsstyring, som det hedder – formålet er jo det samme ædle som ministerens, nemlig at hindre kaos – eller øvelser i at koble alle private abonnenter ud af telefonnettet, øvelser i at afspærre alle gennemgående veje, øvelser i at hindre f.eks. jugoslaviske indvandrere i at vende hjem, hvis deres land skulle komme i en krisesituation. Civilforsvaret har for resten også selv udtalt sig om at hindre flygtningestrømmen, det, som hollænderne faktisk har holdt øvelser i for at hindre kaos, som det hedder, øvelser i at rekvirere ejendom, indføre rationering, regulere produktionen, afskaffe brev- og telefonhjemmeligheden og tilsidesætte retsgarantier. Hvis man forestillede sig, at der skulle holdes øvelser i at gennemføre et statskup, skulle pensummet være præcis det samme.

Alt dette er ikke noget, som VS eller jeg står her og finder på, det er eksempler, som vi har fra officielle dokumenter, som nogle hollandske fredsaktivister for et par år siden, skal vi sige afhentede i to bunkers, hvor der netop havde været hovedkvarter under en øvelse i de civile myndigheders samarbejde med de militære myndigheder i en krise- el-

[Lenger]

ler krigssituation. Det er med andre ord officielle myndigheders egne udvalgte områder, det er officielle myndigheders egne udvalgte forudsætninger, og hvorfor vælger eksempelvis hollandske myndigheder lige præcis disse forudsætninger? Fordi det civile beredskab i Holland ligesom det danske indgår i totalforsvaret, som er forudsætningen for denne lov, og aktiviteterne på den civile front ledes derfor ikke af, hvad der er til civilbefolkningens bedste – det er godt, hvis det er det – men først og fremmest af, hvad der er til totalforsvarets bedste. Det er jo også kun under den forudsætning, at det har mening at indkøbe knipler til civilforsvaret.

Poulsaard (FP):

Vi har en lov nu, der omfatter en række af landets kommuner, og den skal nu udvides til at omfatte alle landets kommuner. Selvfølgelig ønsker fremskridtspartiet også at sikre så mange, som overhovedet kan sikres, men vi ved også, det er et ragnarok, hvis krigen kommer. Jeg tror personlig ikke på, at vi får noget ragnarok. Nu skal vi heller ikke blive helt hysteriske, selv om vi har »Kvinder for Fred« og en hel masse andre, der ikke kan få tiden til at gå og derfor skal have noget at mødes om. Jeg tror, at freden i Europa er så sikker, som den ikke har været i mange, mange år, og derfor skal vi ikke i en tid, hvor vi ellers skal skære ned – og det er virkelig nødvendigt at skære, også betydelig dybere, end ministeren har gjort det mange steder – begynde at overreagere: nu skal vi til ditten, og nu skal vi til datten. Nu har vi kunnet leve i så mange år med den civilberedskabslov, vi har, og det tror vi også at vi kan nogle år fremover. Vi er i hvert fald ikke særlig glade ved at give ministeren de myndigheder, som hun beder om.

Maisted (FD):

De frie demokrater er glade for dette lovforslag, som indenrigsministeren har fremsat. Det er selvfølgelig et lille skridt, og jeg forstod også på hr. Henning Rasmussen fra socialdemokratiet, at det skulle forbedres betydeligt; jeg er helt enig med hr. Henning Rasmussen om, at det kan gøres bedre. Det ser nemlig ud til, at man ikke lader sig skræmme af hr. Lenger og hr. Tommy Dinesen, og at man er ved at opgive den strudsepolitik, som

den danske befolkning har været udsat for i mange, mange år.

Efter dette lovforslag, som de frie demokrater selvfølgelig kan tilslutte sig, kommer der jo et glimrende beslutningsforslag, der virkelig giver os en chance for at diskutere de reelle problemer i forbindelse med det civile beredskab.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Dette lovforslag er, som det har været sagt, første trin på vejen til en – hvad skal vi sige – nyorientering på det civile beredskabs område, idet den forpligtelse, som kommunerne i dag har til at planlægge for deres civile beredskab, sættes ind i loven som en generel forpligtelse, og når dette lovforslag – forhåbentlig – er vedtaget, går vi i gang med, inden denne folketingssamling slutter, et udvalgsarbejde for det civile beredskab på regions- og landsdelsniveau for ligesom at få tingene til at hænge sammen.

Vi startede i det lokale område, og jeg synes, det er en rigtig tankegang at få dette ting ind i kommunernes planlægning. Derefter laver vi overbygningen: hvordan det skal hænge sammen med det landsdelsdækkende, og på den måde har vi så en fuld struktur for, hvordan det civile beredskab skal fungere.

Jeg forstod på hr. Henning Rasmussen, at han havde nogle betænkeligheder ved lovforslaget, og jeg må generelt sige, at dem må vi have uddybet under udvalgsarbejdet, hvad jeg også kan forstå de vil blive. Jeg synes, jeg kunne lytte mig til, at en række af dem vil vi kunne snakke om under udvalgsarbejdet, og det lægger jeg vægt på. Jeg synes, vi har haft et godt samarbejde om det civile beredskab og det civilforsvarsforlig, vi indgik i sommer, og jeg synes, det ville være rart, om vi kunne videreføre det på dette område også.

Hr. Henning Rasmussen syntes, at indenrigsministeren skulle have mere klare regler, som man ligesom kunne slå de andre ministerier oven i hovedet med for at få dem til at leve op til forpligtelsen til at planlægge på dette område.

Jeg vil godt sige noget generelt om det, fordi det har været meget vigtigt for os, at vi ikke nu lavede nogle nye planlægningssystemer, men sørgede for, at planlægningen af det civile beredskab indgik i de andre mini-

[Indenrigsministeren]

steriers almindelige planlægning, også ud fra den tankegang, som flere ordførere har været inde på, at det er nødvendigt, at de folk, som beskæftiger sig med tingene til daglig i kommunerne, også er dem, der tager sig af tingene, hvis der skulle opstå en katastrofe- eller krigssituation. Jeg kan derfor oprigtigt talt ikke rigtig forstå, hvordan sådan noget som det, hr. Henning Rasmussen talte om, skulle foregå, og jeg tror heller ikke, det ville være særlig hensigtsmæssigt. Jeg synes, det må være alt nok, at man siger, at hermed har kommunerne og samtlige ministerier denne forpligtelse til inden for samtlige sektorer at tage denne planlægning med i overvejelserne; ministerierne skal altså planlægge for det civile beredskab inden for hver deres sektor. Det synes jeg bestemt er i høj grad en straming af det, vi kender i dag.

Jeg synes heller ikke, det var helt fair at sige, at der er tale om, at dette har taget for lang tid. Hr. Henning Rasmussen ved bedre end nogen anden herinde, at disse ting baserer sig på det udvalgsarbejde, som i øvrigt blev startet i hr. Henning Rasmussens tid. Han vil også vide, at vi ufortøvet har arbejdet videre på det grundlag, og at det bl.a. er på det grundlag, dette lovforslag er blevet til, ligesom det også var på det grundlag, vi lavede civilforsvarsforliget i sommer. Jeg synes derfor ikke, det er helt fair at sige, at det tager for lang tid, for hr. Henning Rasmussen ved godt, at hvis tingene skal laves ordentligt, tager det sin tid, men der er da ingen, der ønsker på nogen måde at trække noget ud, og jeg tror også, hr. Henning Rasmussen vil give mig ret i, at det har der ikke været tale om her.

Jeg synes oprigtigt talt, at dette lovforslag er en væsentlig forbedring, idet vi hermed præciserer, hvilke forpligtelser der hviler på kommunerne og amtskommunerne, og at det princip gælder, at de, der sidder og arbejder med tingene lokalt til daglig, også er dem, der skal tage sig af tingene i en krigs- eller katastrofesituation ud fra den ganske enkle tankegang, at opstår der en sådan krigs- eller kaossituation, kunne man nemt forestille sig, at en kommunal administration, som ikke var, om jeg så må sige, gearet til det kommunale arbejde, blev forvirret og ikke rigtig vidste, hvad man skulle gribe til. Her giver vi dem en forpligtelse, som vil være en naturlig videreførelse i det tilfælde, at der opstår en

situation, som ingen af os overhovedet kan forestille os eller i dag planlægge for, men vi kan gøre os umage med at berede administrationen af det. Det er meget vigtigt, at de folk, der skal arbejde med disse ting, ikke bliver grebet af panik i situationen, men i det daglige arbejde har forberedt, hvad man vil gøre, hvis der skulle ske et eller andet.

Til hr. Tommy Dinesen skal jeg sige, at udvalgsarbejdet for regions- og landsdelsniveauet foregår ikke til ministerens almindelige opbyggelse – det vil det dog formentlig også gøre – men for at vi kan få bundet systemet sammen, sådan at det kommer til at virke som en handlingsdygtig enhed den dag, katastrofen måtte ske.

Jeg er helt enig med hr. Tommy Dinesen i, at en decentralisering er nødvendig, men jeg mener ganske bestemt også, at dette lovforslag i meget høj grad er udtryk for en decentralisering, idet det giver kommunerne en forpligtelse på dette område, ligesom kommunerne på mange andre områder siden kommunalreformen har fået en hel række forpligtelser og er blevet pålagt en række opgaver.

Så har der været stillet nogle spørgsmål med hensyn til borgmesterens kompetence. Må jeg sige om det, at det kan jo ikke nytte noget, at man i en krigs- eller katastrofesituation ikke har et menneske, som repræsenterer den lokale administration, og som vil være i stand til at træffe nogle beslutninger på, om jeg så må sige, kommunens eller befolkningens vegne. Vi kan jo komme i en situation, hvor det ikke vil være muligt at indkalde kommunalbestyrelsen eller økonomiudvalget, men hvor vi bliver nødt til at sige, at den beslutning, borgmesteren træffer, er en beslutning, som må have gyldighed. Det kan ikke nytte noget, at man forestiller sig, at vi alle sammen som borgere i en kommune skal rende sammen og diskutere den situation, som er opstået. Det er en form for misforstået demokrati. Hvis vi står i en overhængende katastrofesituation, må der være nogle, der har en forpligtelse til at træffe nogle beslutninger, og det er præcis det, der bliver fastslået i lovforslaget her. Der er ingen af os, der håber, at den situation nogen sinde opstår, men hvis vi ikke har taget højde for den, inden den opstår, bliver vi grebet af panik den dag, der sker et eller andet. Det er

[Indenrigsministeren]

baggrunden for, at jeg mener, det er meget nødvendigt, at det bliver sådan.

Jeg skal i øvrigt ikke sige mere om dette lovforslag. Jeg håber, at de spørgsmål, som bl.a. hr. Henning Rasmussen stillede, kan blive afklaret under udvalgsarbejdet, og at vi kan nå til den samme form for enighed i dette spørgsmål, som vi gjorde om civilforsvarsforliget, for jeg synes, at dette hænger utrolig nøje sammen med det forlig, vi indgik i sommer.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til indenrigsministeren, at vi har ikke sagt nej til, at der skal forbedring af lovgivningen til på dette punkt. Det, vi har sagt nej til, er en 3-4 af de punkter, der indgår i det foreliggende forslag, og så må vi se, om man kan mødes. Men jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg tror ikke, hun skal regne med, at tingene klares ved, at vi snakker os til rette om betænkelighederne. Det er i alt fald en forkert forventning at gå til det fremtidige arbejde med.

Når vi har sagt eksempelvis, at nødstyrelsesreglerne må være kendt på forhånd, må man lokalt vide, hvilke nødstyrelsesregler der kan blive tale om. Så kan vi diskutere, hvem der skal kunne sætte dem i kraft, og under hvilke omstændigheder de skal kunne sættes i kraft, men det skal være en helt ekstraordinær situation, hvor det er platumuligt at samle de demokratiske organer i kommunen, det må være forudsætningen, men vi kan jo lige så godt få at vide på forhånd, hvordan disse nødstyrelsesregler skal se ud, og hvilket indhold den bemyndigelse vil få, som ministeren beder om. Det synes jeg er helt nødvendigt, og det punkt kan i alt fald ikke klares ved, at man bare snakker sig til rette, og tilsvarende gælder det for andre af de ting, jeg har været inde på. Men lad det være nok om den side af sagen.

Så synes ministeren ikke, det er fair, at jeg henviser til, at udvalgsarbejdet har varet længe. Ja men jeg synes, at fire år er lang tid, og jeg synes også, at et halvt år til udarbejdelse af lovforslaget derefter er lang tid. Når jeg siger det, hænger det sammen med to ting, som fremgår af det, der er sagt og skrevet, nemlig at man nu vil nedsætte et udvalg, der skal beskæftige sig med en meget væsentlig del af det civile beredskab, nemlig det arbej-

de, der foregår regionsvis, og så er det, man spørger: ja men vil det sige, at vi kan risikere, at der går fire år, før det er færdigt, og hvis der skal lovgivning til, så et halvt år mere, før det kan fremlægges som forslag. Så taler vi om fem år fra i dag, før vi ved, hvordan det kommer til at fungere.

Det skal også sammenholdes med det andet, jeg var inde på i min ordførertale, at ministeren siger, det er nødvendigt at supplere denne lovgivning med ændringer i andre relevante love, efterhånden som de kommer til revision. Kan vi tillade os det, og hvad er det for en lovgivning, der skal ændres, før vi har en fuldt færdig beredskabsordning i Danmark? Fru minister, det er de ting, der gør os bekymrede, og det er derfor, jeg gør disse bemærkninger.

Man må op på mærkerne i denne sag. Og så tror jeg i øvrigt, at havde man benyttet sig af, at vi har en aftale mellem seks partier om civilforsvaret, og at man har et forum, hvor man kan diskutere disse ting, havde måske et og andet af det, som vi harcellerer over i dag, og som det egentlig er synd at vi skal harcellere over, fordi det er et godt formål, loven har, kunnet være undgået.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Nu skal man jo passe på ikke bare at harcellere over noget, fordi man synes, at det skal man gøre. Jeg vil godt sige til hr. Henning Rasmussen, at det er nu nyttigt at snakke sig til rette om tingene, og jeg har intet imod, at vi diskuterer, om det i lovgivningen skal præciseres, hvordan nødstyrelsesreglerne skal være i kommunen. Vi beder faktisk kommunen om at planlægge og præcisere, hvad indholdet skal være af sådanne nødstyrelsesregler. Jeg tror, vi er meget tæt på hinanden, og jeg har intet imod at sige til hr. Henning Rasmussen her, at jeg er ganske overbevist om, at vi f.eks. på dette punkt kan nå til en forståelse. Oprigtig talt, så tror jeg, det er et spil om ord, at vi skulle være uenige på dette punkt, så det kan godt nytte at snakke om det, og det er det, jeg opfordrer til at vi gør under udvalgsarbejdet.

Når jeg med hensyn til den tid, det har taget, siger, at det ikke er fair af hr. Henning Rasmussen, er det ikke for at være uforskammet eller fræk, men så er det ganske simpelt, fordi hr. Henning Rasmussen fra sin tid som

[Indenrigsministeren]

indenrigsminister godt ved, at dette område er et stort, kompliceret og vanskeligt område. Der skal en del nytænkning til, der er nogle brikker, der skal falde på plads, og derfor ved hr. Henning Rasmussen bedre end nogen anden, at dette må tage sin tid. Man skulle glæde sig over, at vi nu er nået et godt skridt på vejen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Vi kan jo have megen fornøjelse af små bemærkninger af denne art, men jeg vil bede ministeren være meget opmærksom på, at jeg ikke har sagt noget som helst bare for at harselere. Jeg kom med mine kritiske bemærkninger i et pænt og urbant sprog – og begrundet. Jeg begrundede også min tvivl om, hvorvidt arbejdet går hurtigt nok og vil gå hurtigt nok i fremtiden, med ministerens egne oplysninger. Det kan gå hurtigere, end det tegner til at komme til at gå, og det bør gå hurtigere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af civilbefolkningen i en eventuel katastrofe- eller krigssituation.

Af Maisted (FD).
(Fremsat 28/11 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Efter dette forslag, der er fremsat af hr. Maisted, skal der oprettes en beredskabstjeneste, som skal sikre civilbefolkningen mulighed for overlevelse under fredstidskatastrofer og katastrofer under krig, og ansvaret for denne beredskabstjeneste foreslås samlet under indenrigsministeriet og civilforsvarsstyrelsen. Det er vel i virkeligheden meget analogt med det, vi lige har talt om, det er i hvert tilfælde et tilgrænsende område, eller hvad man kan kalde det.

Forslaget bygger på en snæver sammenkobling mellem beredskabsforanstaltninger, foranstaltninger til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden og nogle foranstaltninger til fremme af produktion og beskæftigelse i det private erhvervsliv.

Alle under 25 år, der ikke umiddelbart aftjener værnepligt, skal ifølge forslaget have mulighed for ansættelse og adgang til kompetencegivende uddannelser i beredskabstjenesten, ligesom der gennem den foreslåede ordning tænkes udviklet et marked for produktion og afsætning af udstyr og anlæg til beskyttelse af civilbefolkningen mod katastrofer eller krig.

Det er naturligvis meget relevant at overveje mulighederne for at sikre et godt beredskab til beskyttelse af befolkningen mod alvorlige ulykker og uheld og mod følgerne af krigshandlinger. Det er det, vi lige har talt om. Det er naturligvis også meget relevant at overveje mulighederne for at gøre en ekstra indsats for at bekæmpe ledigheden blandt unge. Det er også vigtigt at fremme produktion og beskæftigelse i det private erhvervsliv. Ud fra de synsvinkler må man naturligvis påskønne forslaget. Men jeg mener altså desværre ikke, at forslaget er et egnet bidrag til løsningen af disse problemer.

Med hensyn til beredskabets effektivitet ved beskyttelsen af befolkningen må forslaget betegnes nærmest som overflødig. Det må hr. Maisted undskylde. Jeg vil godt uddybe dette nærmere.

Der findes jo allerede, som vi nu har talt om, en række myndigheder på centralt, regionalt og lokalt plan, der beskæftiger sig med befolkningens beskyttelse mod katastrofer eller under krig. Det gælder først og fremmest civilforsvaret. Det gælder brand- og